

Järnvägens organisation – hur möta framtidens utmaningar?

KTHs järnvägsseminarium

2015-05-26

Staffan Håkanson

KTH-seminarium 2011

Förslag till vision:

Järnvägen ska fram till 2030 öka sina marknadsandelar för personresor och godstransporter med 5 procentenheter och till 2050 med 10 procentenheter. Tågens punktlighet skall 2030 vara minst 96 % och 2050 minst 98 %.

Vad har hänt sedan 2011?

- Brett politiskt stöd för järnvägen
- Nationella planen 2014 - 2025
 - underhåll och investeringar i järnväg på 283 mdr kr
- Sverigeförhandlingen 2014-2017
 - mer än 140 mdr kr
- Branschsamverkan kring ökad punktlighet – Tillsammans för Tåg i Tid (TTT)
- **Slutsats: Visionen är etablerad!**
- Sweco har presenterat sin studie J2050

Utgångspunkter

- Stor trafikökning
- Minskad kundnöjdhet, medialt fokus
- Godstrafiken på järnväg tappar marknadsandelar
- Bristande samordning och styrning
- En stor och växande underhållsskuld
- Svag lönsamhet i branschen

Utmaningar

- **Satsningarna** (Nationella Planen, Sverigeförhandlingen)
- **Öka kundnöjdheten** (resenärer och godsköpare)
 - öka järnvägens kommersiella attraktionskraft
- Klara fortsatt **ökande trafikvolym** med **ökad kvalitet** samtidigt som **underhållsskulden betas av**
- **Mål: Kapacitet, kvalitet, lönsamhet**

Förslag (1)

Ökad kunskap och kompetens

- **Kraftigt ökad FoU**
 - 2%/år av årliga satsningarna ger minst 400 Mkr/år – inspel till Fol-propositionen!
- FoU måste få högre prioritet hos alla aktörer
- TRV måste ges ansvar för övergripande samordning av FoU och kompetensbehov
- Samordna dagens splittrade FoU-miljöer
 - KTH, Charmec, JVTC (LTU), KAJT, TFK m fl
- Shift2Rail en stor möjlighet för branschen
 - 40 MEUR till 2021, varav 50 % EU

Förslag (2)

Bilda järnvägens FoU-råd

- Identifiera och prioritera FoU-områden
- Bred branschrepresentation
- Engagera rådgivare med andra erfarenheter
 - Järnväg i andra länder
 - Andra transportbranscher (flyg, väg)
 - Flödesstyrd industriproduktion (LEAN)
 - IT- och systemkompetens
- Vem tar initiativet? (KTH?)

Förslag (2) forts.

Radikalt **nyttänkande** i järnvägsbranschen ("out of the box")

Formulera **konkreta utmaningar**, t ex

- Kraftigt ökat kapacitetsutnyttjande på befintlig infrastruktur
- Ökad trafik samtidigt med ökat underhåll
- Kraftigt förkortad byggprocess för nya banor
- Kraftigt billigare byggnation av nya banor
- Nytt säkerhetstänkande i järnvägen – nolltolerans mot tekniska haverier

Förslag (3)

Järnvägsinstitut

- Inrätta ett **Järnvägsinstitut** för ökad utbildning, rekrytering och kompetens för att möta utmaningarna
- Modell: High speed rail college i UK for High Speed Rail 2 (HS2) i Birmingham och Doncaster
 - Öppnas 2017
 - 2000 elever
 - HS2 förväntas skapa 400.000 arbetstillfällen

Förslag (4)

Sektorsansvar

- Övergripande systemansvar mot satta mål
- Rollfördelning, samverkansformer, incitamentsstruktur i järnvägssystemet
- Ansvar för och samordning av FoU och kompetensförsörjning i järnvägssystemet
- Ansvar för att planera, initiera och följa upp satsningarna i Nationella Planen och Sverigeförhandlingen
- Samlat ansvar för introduktionen av höghastighetsjärnväg i Sverige
- Ansvar för svenska järnvägssystemets europeiska integration

Förslag (5)

Myndigheternas organisation

- Samordna **TRVs operativa järnvägsuppgifter** under gemensam ledning för effektivare styrning och ökad kompetens
- Organisatorisk tydlighet mellan **sektorsansvar** och **infrastrukturansvar**
- Upphandlat underhåll av infrastrukturen
- Tydliggör **Transportstyrelsens roll** som ansvarig för övergripande spelregler och kontroll (jfr PTS)

Förslag (6)

Gods

- Tillsätt en **godskommission**
- Bred representation från myndigheter, branschföretag och näringslivet
- Syfte att ge förslag på hur godstransporterna på järnväg kan öka och göras attraktivare i samverkan med växande persontransporter på järnväg och bli lönsammare

Strategiska satsningar

- NTL (Nationellt trafikledningssystem)
 - I drift 2019
 - Redundans, 20 % effektivitetsförbättring
 - Ökad kapacitet, punktlighet, robusthet
- ERTMS (gemensamt signalsystem för Europa)
 - Succesiv utbyggnad fram till 2035
- Tillståndsbaserat underhåll (CBM)
 - Modell från flyg och industrin
 - Ökad kvalitet och lägre kostnader
 - Kräver samordnat branschsystem

Teknisk tillförlitlighet - Driftsäkerhet

- Kartlägg infrastrukturens tekniska status
- Redovisa en plan för när infrastrukturen återställts till godkänd standard
- Redundanta system (reservsystem)
- **Nolltolerans för större tekniska haverier**

Kommunikation

- Förtroendet för järnvägen
- Kunden i centrum (resenären, transportköparen)
- Proaktiv kommunikation (inte reaktiv)
- Lägga korten på bordet
 - förklara varför och vad vi gör
- Samordning av budskap
- Skyll inte på andra, gemensamt ansvar

Sammanfattning

- Konkreta förslag:
 - Kraftigt ökad FoU
 - FoU-råd – nytänkande
 - Järnvägsinstitut
 - Sektorsansvar
 - Samordnat järnvägsansvar i TRV
 - Godskommission
 - Nytt säkerhetstänkande, nolltolerans tekniska haverier

Avslutning

- Stort ansvar hos politiker och myndigheter
- Störst ansvar hos oss själva i branschen
 - Kunskap och insikt
 - Vilja, engagemang
 - Nyttänkande
 - Samverkan

TACK!